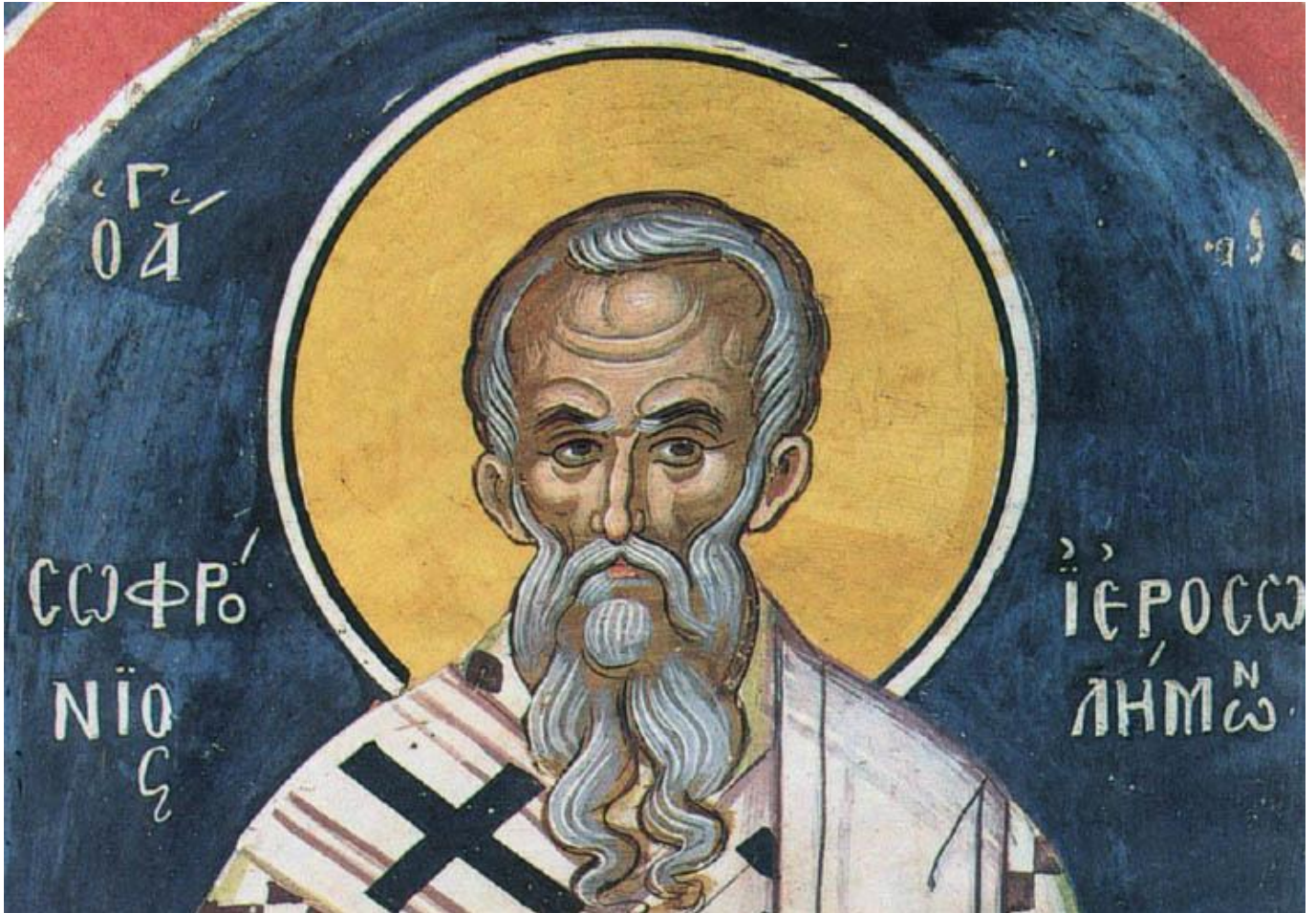

Ο Φύλακας του Παναγίου Τάφου - Του Μητροπολίτη Καστορίας Καλλινίκου

[Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Καστορίας](#)

Το παρόν κείμενο αποτελεί ανάπτυξη κηρύγματος που είχα κάνει ως Ιεροκήρυκας σε Κατανυκτικό Εσπερινό στην Ναύπακτο.

Το αναδημοσιεύω σήμερα, εορτή του αγίου Σωφρονίου Πατριάρχου Ιεροσολύμων, προς τιμήν του μεγάλου αυτού Αγίου Πατριάρχου.

Πίσω από τον θαυμάσιο βίο της οσίας Μαρίας της Αιγυπτίας, που εντυπωσίασε ανθρώπους και αγγέλους, πίσω από θεολογικές ευχές και θαυμάσιους ύμνους της Εκκλησίας μας, πίσω από τον αγώνα των Ορθοδόξων κατά των μονοθελητών και άλλων αιρετικών του 6ου και 7ου μ.Χ. αιώ., πίσω από το ευεργετικό για τους Ορθοδόξους Ρωμηούς καθεστώς των ιερών Προσκυνημάτων και του Παναγίου Τάφου, βρίσκεται ένας μεγάλος άγιος της Εκκλησίας μας, ο άγιος Σωφρόνιος Πατριάρχης Ιεροσολύμων, ο οποίος σε όλη του την ζωή αναζητούσε το θέλημα του

Θεού και αυτό εφάρμοζε πάση θυσία, παρά τον κυκεώνα των ιστορικών γεγονότων μέσα στον οποίον έζησε. Και ο Χριστός τον αντάμειψε δίνοντάς του πλούσια την ευλογία Του.

Στον μεγάλο αυτόν Άγιο και στα όσα τον αναδεικνύουν «Φύλακα του Παναγίου Τάφου» θα αναφερθούμε κατωτέρω, με συντομία μεν, αλλά με σεβασμό και ευγνωμοσύνη για τα όσα προσέφερε στην Εκκλησία του Χριστού.

Τα πρώτα του χρόνια και η αφιέρωσή του

Ο άγιος Σωφρόνιος γεννήθηκε το 550 με 560 μ.Χ. στην Φοινίκη της Μέσης Ανατολής, κοντά στην Δαμασκό, όπου σπούδασε και έλαβε ζηλευτή μόρφωση ώστε σε ηλικία των 20 ετών να είναι ένας άριστος δάσκαλος της ρητορικής και να λάβη το προσωνύμιο του σοφιστή.

Στην μικρή αυτή ηλικία των 20-25 ετών, ο πολυτάλαντος νέος, σπεύδει για «μεταπτυχιακές» και «διδασκορικές» σπουδές στα μεγάλα «ερευνητικά κέντρα» της εποχής. Δηλαδή, εγκαταλείπει τον κόσμο και εγκαταβιώνει στην έρημο της Ιουδαίας, αναζητώντας ανθρώπους που είχαν γνώση του Θεού και έκαναν έρευνα πάνω στην τελεία εφαρμογή του Ευαγγελίου, με σκοπό την γνώση των αθεάτων μυστηρίων. Εγκαταβιοί αρχικά στην νέα Λαύρα του αγίου Σάββα κοντά στον Ιερομόναχο Ιωάννη Μόσχο, ο οποίος θα γίνη και Πνευματικός Πατέρας, αλλά και αδελφός και συνασκητής και συνοδοιπόρος. Μαζί θα ταξιδεύσουν και θα επισκεφτούν τις φημισμένες μοναχικές κοινότητες της Αιγύπτου και του Σινά μαζεύοντας το άγριο μέλι των ερημιτών.

Αργότερα ο Ιωάννης Μόσχος θα συγγράψη το περίφημο Λειμωνάριο, μία ανθολογία από ιστορίες της ερήμου που απετέλεσε πολύτιμο ανάγνωσμα των Ρωμηών μέχρι τις ημέρες μας, και θα αφιερώση αυτό το θαυμάσιο πόνημα στον μαθητή και συνοδοιπόρο του Σωφρόνιο, τον οποίο ονομάζει αρκετές φορές στις διάφορες ιστορίες «Σωφρόνιος ο σοφιστής».

Στο ταξίδι τους αυτό ο μοναχός Σωφρόνιος ασθένησε με ανίατη ασθένεια των οφθαλμών. Προστρέχει όμως στο ξακουστό θεραπείο-ιατρείο των αγίων Αναργύρων Κύρου και Ιωάννου στο Αμπακύρ -από το Αββάς Κύρος- στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου και θεραπεύεται με την θαυματουργική επέμβαση των αγίων. Γεμάτος ευγνωμοσύνη θα συγγράψη αργότερα εγκώμιο στους αγίους Κύρο και Ιωάννη τους Αναργύρους, στο οποίο θα εξιστορήση τον βίο τους αλλά και θα καταγράψη δεκάδες θαύματά τους που άκουσε ή και είδε όσο έμεινε στο ιατρείο-Ναό τους.

Έπειτα, το έτος 594 οι δύο συνασκητές βρίσκονται στο Μοναστήρι του αγίου

Θεοδοσίου, όπου ο Σωφρόνιος κείρεται μοναχός.

Εδώ πιθανώς ο άγιος συνέγραψε το εγκώμιο στους αγίους Αναργύρους, από το οποίο θα χρησιμοποιήσω τους καταληκτικούς αφιερωματικούς στίχους, που αποτελούν και αυτοβιογραφία της μέχρι τότε ζωής του, αλλά και δείχνουν την καλλιέργειά του και την ποιητική ευαισθησία του. Γράφει ο άγιος, βεβαίως σε ποιητική ομηρική γλώσσα, τα οποία εδώ παρουσιάζονται σε μετάφραση, προφανώς με μειωμένη λογοτεχνική αξία λόγω της μεταφοράς:

«-Ποιος έγραψε αυτά; -Ο Σωφρόνιος.

-Από που; -Από την Φοινίκη.

-Από ποιο μέρος της Φοινίκης; -Της Λιβανοστεφάνου.

-Και από ποια πόλη; -Από την ξεχωριστή από τις άλλες, την Δαμασκό.

-Ζούνε οι γονείς; -Όχι· πέθαναν και οι δύο.

-Πες μου τα ονόματά τους;

-Η μεν μητέρα λεγόταν Μυρώ, ο δε πατέρας εκαλείτο Πλύνθας.

-Είχε γάμο (ο Σωφρόνιος εννοείται) γλυκερό και αγέλη παιδιών;

-Ούτε γάμο ούτε παιδιά απόκτησε ποτέ, είναι άζυγος.

-Σε ποια γη μόνασε και σε τίνος το μοναστήρι;

-Σε θεοδόχο γη και στα βουνά των Ιεροσολύμων, στην μάνδρα την μεγάλη του Θεοδοσίου του μεγάλου.

-Και τίνων χάρη τελείωσε και συνέθεσε αυτόν τον θαυμάσιο ύμνο;

-Για τον Κύρο και τον Ιωάννη, τους θειονόες μάρτυρες.

-Και γιατί έκανε τόσο κόπο για το δημιούργημα αυτό της διανοίας του;

-Γιατί και αυτοί έδωσαν την θεραπεία στα άρρωστα μάτια του.

Στον Κύρο που έλαβε πανυπέρτατα μέτρα θεραπευτικής δυνάμεως,

και σε αυτόν τον Ιωάννη, τους θεσπέσιους μάρτυρες,

ο Σωφρόνιος θεραπευμένος από αρρώστια των βλεφάρων που προκαλούσε πόνο στην ψυχή του,

ως βαίο, αμείβοντάς τους, τους ανέθηκε τούτο το βιβλίο».

Πέρα από τα αυτοβιογραφικά στοιχεία, στους στίχους αυτούς εκφράζεται η καλλιεργημένη και αγιόφιλη ψυχή του Σωφρονίου, που παρά την μόρφωσή του ως ταπεινός προσκυνητής και ένας απλός άνθρωπος του λαού προσήλθε στους αγίους Αναργύρους, που ήταν παρηγοριά του λαού, έλαβε με πίστη την ίαση και τους αντάμειψε πλέκοντας το θαυμασίο εγκώμιό τους.

Το έτος 602 μ.Χ. δολοφονείται ο ευλαβής αυτοκράτορας Μαυρίκιος, ο οποίος είχε συνάψει συμφωνία με τους Πέρσες, κρατώντας τους μακριά από τα σύνορα της αυτοκρατορίας. Μετά τον θάνατό του, οι Πέρσες του Χοσρόη Β΄ άρχισαν τις επιθέσεις στις ανατολικές επαρχίες, φθάνοντας μέχρι τα όρια της Ιερουσαλήμ.

Οι δύο φίλοι και συνασκητές αναγκάζονται να εγκαταλείψουν την αγαπημένη τους έρημο και το Μοναστήρι του αγίου Θεοδοσίου και αφού περιπλανήθηκαν για λίγο στην Κύπρο και την Σάμο, κατέβηκαν στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου, λίγο πριν το 607.

Εκεί γνωρίζουν τον Πατριάρχη Ευλόγιο, μετά τον διάδοχό του Scribo και έπειτα τον μεγάλο Πατριάρχη **Ιωάννη τον Ελεήμονα** (609-619), στον οποίον υποτάχτηκαν και συνδέθηκαν με βαθειά εν Χριστώ φιλία.

Οι τρεις ευλογημένοι εκκλησιαστικοί άνδρες συνεργάστηκαν με θείο ζήλο και χριστιανική αγάπη για την Εκκλησία. Ο Πατριάρχης είχε μια απίστευτη φιλανθρωπική δράση, που συνδυαζόταν με τους ανυποχώρητους αγώνες του κατά των μονοφυσιτών. Στον αγώνα του αυτόν κατά των αιρετικών τον βοήθησε ο «σοφιστής» Σωφρόνιος με την δεινή ρητορική του ικανότητα και η γραφίδα του γέροντά του Ιωάννου Μόσχου. Γινόταν μια πραγματική μάχη στην Αίγυπτο, στην οποία οι άγιοι αυτοί άνδρες, επικεφαλής των Ορθοδόξων, προσπαθούσαν να προστατεύσουν και να αποσπάσουν από τα χέρια των αιρετικών ολόκληρα χωριά, ολόκληρες Ενορίες, με τον λόγο και την διδασκαλία τους. Αλλά και με το παράδειγμά τους, αφού ο μεγάλος Πατριάρχης πρωτοστατούσε στην περίθαλψη των πτωχών, των προσφύγων από τα μέρη που κατελάμβαναν οι Πέρσες και από τα Ιεροσόλυμα που έπεσαν στα χέρια τους, χωρίς να διακρίνη σε Ορθοδόξους και μη. Μάλιστα, την βοήθεια που του έστελναν από την Κωνσταντινούπολη ο Αυτοκράτορας και ο Πατριάρχης, την μοίραζε ο άγιος Ιωάννης εξίσου σε ορθοδόξους και μονοφυσίτες. Όμως, την αίρεσή τους δεν την δεχόταν και έκανε εργώδεις προσπάθειες διά του λόγου να τους οδηγήσει στην αλήθεια της

Ορθοδοξίας.

Μετά την κατάληψη των Ιεροσολύμων από τους Πέρσες (614) αμέτρητοι πρόσφυγες κατέκλυσαν την Αλεξάνδρεια, η οποία κινδύνευσε και η ίδια. Ο Πατριάρχης πρωτοστάτησε στην περίθαλψή τους. Για τον κίνδυνο των Περσών ο Σωφρόνιος και ο Ιωάννης Μόσχος εγκαλείπουν την Αλεξάνδρεια και καταφεύγουν στην Ρώμη, όπου ο Ιωάννης Μόσχος κοιμήθηκε εν Κυρίω, περί το 619, αφήνοντάς μας παρακαταθήκη το θαυμάσιο Λειμωνάριο, που έθρεψε γενιές αγωνιστών Χριστιανών μέχρι τις ημέρες μας, αλλά και την επιθυμία του προς τον Σωφρόνιο να μεταφέρει τα οστά του στην Ιερά Μονή της μετανοίας τους.

Το επόμενο διάστημα, από το 619 μέχρι το 633 χάνονται τα ίχνη του Σωφρονίου. Γνωρίζουμε όμως ότι συνέστησε το Μοναστήρι του Ευκρατά στην Καρχηδόνα, στο οποίο περιέθαλψε τους πρόσφυγες Μοναχούς από τα ανατολικά μέρη της αυτοκρατορίας.

Μεταξύ των μοναχών που υπηρέτησε και ως ηγούμενος ήταν ο **άγιος Μάξιμος ο Ομολογητής**, ο οποίος θεωρούσε τον Σωφρόνιο ως πνευματικό πατέρα του. Περίπου τριάντα χρόνια νεώτερος από τον Σωφρόνιο, ο Μάξιμος (580-662) ήταν από μια πλούσια βυζαντινή οικογένεια και μετά από μια περίοδο στην αυλή ως αυτοκρατορικός γραμματέας στον Αυτοκράτορα Ηράκλειο, ο Μάξιμος έφυγε και έδωσε μοναχικό όρκο στην Κωνσταντινούπολη. Όταν η περσική αυτοκρατορία των Σασσανιδών κατέκτησε την Ανατολία, ο Μάξιμος έφυγε για την Βόρεια Αφρική με τον μαθητή του Αναστάσιο, όπου μπήκαν στο μοναστήρι του Σωφρονίου κοντά στην Καρχηδόνα. Ήταν εδώ, κάτω από την καθοδήγηση του Σωφρονίου, που ο Μάξιμος ξεκίνησε την πορεία του ως θεολόγος και πνευματικός συγγραφέας, που αργότερα έγινε ένας από τους πλέον σημαίνοντες θεολόγους και αναδείχθηκε Πατέρας της Εκκλησίας, οργανώνοντας την προηγούμενη πατερική γραμματεία σε μια εκθαμβωτική σύνθεση ορθόδοξης σκέψης, μαζί με εκτεταμένα αυθεντικά κείμενα, μεταξύ των οποίων ο βίος της οσίας Μαρίας της Αιγυπτίας.

Χάνουμε τα ίχνη του Σωφρονίου μετά την ταφή του δασκάλου και φίλου του στην Μονή του Αγίου Θεοδοσίου. Πιθανόν βρέθηκε στην Ιερουσαλήμ το 629 για να δη την επιστροφή του Αυτοκράτορα Ηράκλειου με το Τίμιο Σταυρό που είχαν συλήσει οι Πέρσες.

Ο Σωφρόνιος επανεμφανίζεται και πάλι στα χρονικά το 633, όταν ταξιδεύει στην Αλεξάνδρεια και την Κωνσταντινούπολη για να πείση με την ρητορητική του τους αντίστοιχους Πατριάρχες και τον αυτοκράτορα Ηράκλειο να αποκηρύξουν τον Μονοθελητισμό. Ο αυτοκράτορας Ηράκλειος είχε υιοθετήσει τον Μονοθελητισμό ως συμβιβαστική θέση μεταξύ Χαλκηδονίων και των Μονοφυσιτών, και αυτό το

δόγμα είχε ακολουθηθεί από τους τρεις ανατολικούς Πατριάρχες –ο πατριαρχικός θρόνος της Αντιόχειας ήταν προσωρινά κενός– και από τον Πάπα Ονώριο της Ρώμης.

Δυστυχώς, η προσπάθεια ήταν ανεπιτυχής, και στην ενθρόνισή του ως Πατριάρχη Ιεροσολύμων το ακόλουθο έτος, ο Σωφρόνιος ήταν ο μόνος πατριάρχης της “πενταρχίας” που είχε παραμείνει Ορθόδοξος. Αμέσως μετά την κοίμηση του Σωφρονίου, ωστόσο, η αγώνας των Ορθοδόξων ανελήφθη σχεδόν μια μονομαχία– από τον πνευματικό υιό και μαθητή του, Μάξιμο τον Ομολογητή, ο οποίος τελικά διώχθηκε, ακρωτηριάστηκε και εξορίστηκε από τους Μονοθελήτες, πεθαίνοντας το 662. Στο τέλος η Ορθόδοξη πίστη θριάμβευσε στην ΣΤ΄ Οικουμενική Σύνοδο το 680-681.

Πατριάρχης Ιεροσολύμων

Το έτος 634, μετά τις κατά τα φαινόμενα άκαρπες επισκέψεις του στους ανατολικούς Πατριάρχες και τον αυτοκράτορα Ηράκλειο να τους ωθήσει να αποκηρύξουν τον Μονοθελητισμό, ο Σωφρόνιος καλείται σε ηλικία άνω των ογδόντα ετών στην μεγαλύτερη αποστολή της ζωής του αλλά και σε μία από τις μεγαλύτερες αποστολές που θα μπορούσε να αναλάβει ποτέ άνθρωπος. Καλείται δε στην αποστολή αυτή από τον ίδιο τον Κύριό μας Ιησού Χριστό μέσω της Εκκλησίας Του: Ο Σωφρόνιος εκλέγεται Πατριάρχης Ιεροσολύμων, όταν η αγία Πόλη κινδυνεύει να πέσει στα χέρια των βαρβαρικών αραβικών φυλών, που μετά τον θάνατο του Μωάμεθ ξεχύθηκαν να κατακτήσουν την δύση με το σπαθί και φωτιά. Και αυτήν την φορά η πτώση της σε αλλόθρησκους εχθρούς θα ήταν παντοτινή.

Όταν ο άγιος Σωφρόνιος ανέρχεται στον θρόνο της Αγίας Πόλης, συγγράφει μια θαύμασια Συνοδική Επιστολή, την οποία στέλνει στον Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Σέργιο και στους άλλους Πατριάρχες, στην οποία ομολογεί την πίστη του.

Από την εκτενή αυτή επιστολή του παρουσιάζονται εδώ δυό-τρία χαρακτηριστικά αποσπάσματα.

Το πρώτο περιγράφει τον βίο και τον τρόπο του Σωφρονίου μέχρι την εκλογή του σε Πατριάρχη. Ας προσέξουμε πόσο ευλογημένα ζούσε με ταπεινότητα και πτωχεία:

«Στον αγιώτατο πάντων και μακαριώτατο αδελφό και συλλειτουργό Σέργιο, Αρχιεπίσκοπο και Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως, ο Σωφρόνιος αχρείος δούλος της αγίας πόλεως του Χριστού του Θεού μας,

Αλίμονο! αλίμονο! παμμακάριστοι, πως τώρα είναι για μένα αγαπητό το ησύχιο και πολύ προσφιλέστερο από πριν, αφού από απράγμονη ησυχία ήρθα σε τύρβη πραγμάτων και πνίγομαι από χερσαία κύματα!

Αλίμονο! αλίμονο! θεοτίμητοι, πως τώρα σε μένα είναι ευχάριστο το ελάχιστο, και από πριν όχι μετρίως ηδύτερο, αφού από την κοπρία και την γη και την άφατο και πολλή ταπεινότητα ανήλθα σε θρόνο ιεραρχικό. Και βλέπω μαζί με αυτά συνεζευγμένη την τρικυμία και την τρικυμία να ακολουθή ο κίνδυνος.

...

Λοιπόν, εύλογα και εγώ, μακαριώτατοι, μαζί με τον πένταθλο Ιώβ θα φωνάξω, ενθυμούμενος την μνήμη των καλών πλεονεκτημάτων που είχα προηγουμένως.

Είχα ζωή γαλήνια και ήσυχη και ταπεινότητα που δεν γνώριζε καμμία τρικυμία.

Ποιος να με γυρνούσε έναν μήνα πίσω στις προηγούμενες ημέρες μου, κατά τις οποίες ο Θεός με διαφύλαττε χωρίς θλίψη,

όταν φώτιζε ο λύγχνος Του πάνω από την κεφαλή μου,

καθώς ζούσα ζωή ειρηνική και ακύμαντη,

όταν με το φως Του πορευόμουν μέσα στο σκοτάδι,

όταν τρυγούσα τους καρπούς της ησυχίας,

όταν ήμουν γεμάτος γεννήματα της γαλήνης,

όταν απελάμβανα τους βλαστούς της αταραξίας,

όταν χαιρόμουν τα άνθη της αμεριμνίας,

όταν ήμουν στεφανωμένος από τα λουλούδια της αφοβίας,

όταν γευόμουν τα χαρίσματα της απραγμοσύνης,

όταν απολάμβανα της επιγείου λιτότητας,

όταν όργωνα τα αυλάκια της ακίνδυνης κοπριάς,

όταν έπλεα την θάλασσα της ακύμαντης πτωχείας,

όταν χαιρόμουν τις ομορφιές της πτωχικού σπιτιού,

όταν έτρωγα το μελίρρυτο μάννα της λιτής τροφής που μάζευα από το χώμα,

τότε που ως άλλος Ισραήλ φαινόμουν και εγώ και απολάμβανα απόλαυσης ειρηνικής και ουρανίου χωρίς γογγυσμούς και αγνώμονης γνώμης;».

Το δεύτερο απόσπασμα αναφέρεται στην ομολογία της πίστης του και φανερώνει εκπληκτικά το εκκλησιαστικό του φρόνημα:

«Επειδή λοιπόν αυτά, σοφώτατοι, έλαβαν τέλος για μένα τον τρισάθλιον, με ανάγκη και βία θεοφιλών Κληρικών και ευλαβών μοναχών και πιστών λαικών, όλων των πολιτών της αγίας του Χριστού του Θεού μας πόλεως, οι οποίοι με ανάγκασαν με τα χέρια τους και με έπιασαν τυραννικά, για λόγους που δεν γνωρίζω,

αξιώνω εσάς τους πανίερους και σας προτρέπω, όχι μόνον με ευχές καθαρές προς

τον Κύριον να βοηθήσετε εμένα που βρίσκομαι μέσα στην θάλασσα και κινδυνεύω και να με στηρίξετε που γονατίζω από μικροψυχίες,

αλλά και με θεόπνευστες διδασκαλίες να μου οδηγήσετε τα πόδια προς αυτά που πρέπει να πράξω,

και αυτό ως πνευματικοί πατέρες και γεννήτορές μου, αλλά και ως αδελφοί και έχοντες το ίδιο πνευματικό αίμα με μένα.

Ικανοποιείστε μου λοιπόν πατρικώς και αδελφικώς τα δίκαια αιτήματά μου και εγώ θα ακολουθήσω τις οδηγίες σας και θα πορευθώ μαζί σας σε μια ενότητα, στην οποία η πίστη συνδέει αυτούς που έχουν την ίδια γνώμη και στην οποία η ελπίδα συνενώνει αυτούς που σκέπτονται ειλικρινώς και στην οποία η αγάπη συνδεσμεί αυτούς που σκέπτονται κατά Θεόν. Των οποίων το τριπλό σχοινί, όταν συμπλέκεται από τις τρεις αυτές αρετές, ούτε λύνεται, ούτε κόβεται, ούτε αφήνει να χωρίζουν οι ενωμένοι, αλλά είναι αληθινά αδιάρρηκτο και συνάγει σε μία ευσέβεια αυτούς που πλουτίζουν με την ένθεη πλοκή του.

Επειδή έχει επικρατήσει κάποια αποστολική και αρχαία παράδοση, στις ανά την οικουμένη αγίες Εκκλησίες, ώστε αυτοί που αναλαμβάνουν Ιεραρχία να αναθέτουν ειλικρινώς προς αυτούς που τους παραδίδουν την Ιεραρχία όλα όσα φρονούν και όσα πιστεύουν, την οποία παράδοση μας παρέδωσε ο υπερβολικά σοφώτατος Παύλος, ώστε οι πορείες να μη πέφτουν στο κενό. Γιατί όλη η πορεία μας γίνεται στο κενό, όταν αδικείται σε κάτι η πίστη.

...

Λοιπόν και εμείς ακολουθώντας δουλικώς αυτήν την συνήθεια και θεωρούντες ως κάλλιστο νόμο κάθε τι που οι παλαιότεροι έκαναν γιατί έτσι έπρεπε, όταν μάλιστα πρόκειται για κάτι που μας παραδόθηκε από Αποστόλους, γράφουμε το πως έχουμε περί την πίστη.

Και το στέλνουμε σε σας που έχετε την σοφία του Θεού για να το δοκιμάσετε, ώστε να μη μετακινούμε όρια αιώνια, τα οποία έθεσαν οι Πατέρες μας· σε σας που όχι μόνον γνωρίζετε να διακρίνετε τα δόκιμα από τα νόθα, αλλά και μπορείτε και έχετε την ισχύ να συμπληρώνετε τα ελείποντα για την εν Χριστώ τελεία αγάπη.

Λοιπόν, εκείνα θα έρθω να πω, τα οποία από την αρχή έμαθα γεννημένος και μεγαλωμένος στην αγία και καθολική Εκκλησία και παρέλαβα να φρονώ εξ απαλών ονύχων, και τα οποία άκουσα από σας καθώς κηρύττατε θεόπνευστα.

Πιστεύω, λοιπόν, μακάριοι, όπως ακριβώς από την αρχή είχα πιστεύσει, σε έναν

Θεό Πατέρα παντοκράτορα, άναρχον παντελώς και αίδιον, ποιητήν όλων των ορατών και των αοράτων.

Και σε έναν Κύριον Ιησού Χριστό τον Υιό του Θεού τον μονογενή, που γεννήθηκε αιδίως και απαθώς από τον Θεό και Πατέρα· και δεν γνωρίζει άλλη αρχή από τον Πατέρα, αλλά ούτε από κάπου αλλού έξω από τον Πατέρα έχει την υπόσταση· φως από φως ομοούσιο, Θεόν αληθινόν εκ Θεού αληθινού συναίδιο.

Και σε ένα Πνεύμα Άγιο το εκπορευόμενο από Θεού Πατρός, το γνωριζόμενο και αυτό φως και Θεό και το οποίον είναι αληθινά με τον Πατέρα και τον Υιό συναίδιο, ομοούσιο και ομόφυλο και της αυτής ουσίας και φύσεως, και ωσαύτως και θεότητος.

Τριάδα ομοούσια και ομότιμη και ομόθρονη, συμφυή και συγγενή και ομόδοξη, που συγκεφαλαιώνεται σε μία θεότητα, και συνάγεται σε μία κοινή κυριότητα, χωρίς προσωπικής αναχύσεως και υποστατικής εκτός συναιρέσεως. Γιατί πιστεύουμε Τριάδα σε μονάδα και δοξάζουμε μονάδα σε Τριάδα· Τριάδα μεν ως προς τις τρεις υποστάσεις, μονάδα δε για το μοναδικό της θεότητος.

... ...».

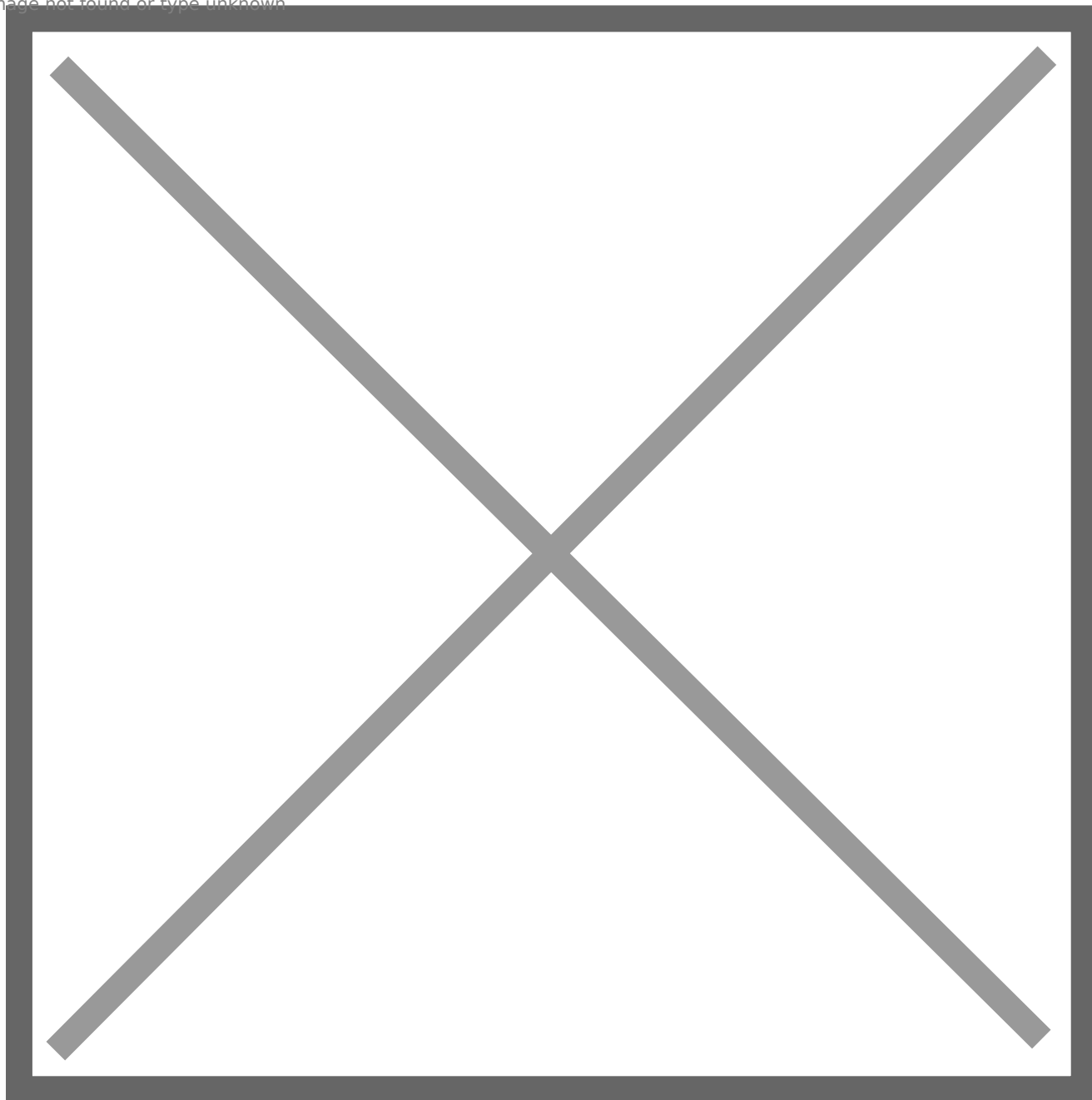
Σε άλλο σημείο ομολογεί την αφοσίωσή του στην Παράδοση της Εκκλησίας και στις Ιερές Συνόδους και εκφράζει με εξαιρετική δύναμη το εκκλησιαστικό του φρόνημα:

«Αυτά αφού τα παραλάβαμε να φρονούμε και να πιστεύουμε, σοφώτατοι, από αποστολικής και ευαγγελικής, προφητικής και νομικής, πατρώας και διδασκαλικής κηρύξεως, και παρουσιάζοντάς τα φανερά σε σας τους πάνσοφους χωρίς να αποκρύψουμε τίποτε, είναι επίσης ακόλουθο και αρμόδιο, και κατάλληλο προς την παλαιά παράδοση, τις Ιερές Συνόδους των πατρικών μας και πανιέρων αθροίσεων να τις δηλώνουμε εγγράφως, τις οποίες έχουμε ως φωταγωγούς στις ψυχές μας και ευχόμεθα να τις έχουμε αιωνίως, όπως με αυτές τις αθροίσεις των Πατέρων και της μακαρίας ζωής να κοινωνήσουμε, ως ευγενικά παιδιά τους και διάδοχοι. Τέσσερεις λοιπόν μεγάλες και ιερές Οικουμενικές Συνόδους δεχόμαστε που μελέτησαν τα ένθεα δόγματα της Εκκλησίας»

Σε άλλο σημείο απαριθμεί και αναθεματίζει τους αιρετικούς. Όχι κινούμενος από τυφλή προσήλωση σε κάποιες θεωρίες και ιδεολογίες, αλλά το κάνει απαθώς, όπως ένας επιμελής ιατρός απαριθμεί και «αναθεματίζει» τις ασθένειες ή όπως ένας προγραμματιστής καταρτίζει κατάλογο και αναθεματίζει τα κακόβουλα προγράμματα.

Τέλος, παραθέτει την οικτρή κατάσταση των Ιεροσολύμων λόγω των επιθέσεων των βαρβάρων και εκζητεί τις ευλογίες και την διδασκαλία του Πατριάρχη της Κωνσταντινουπόλεως.

Image not found or type unknown

Υπερασπίζοντας την Αγία Πόλη Ιερουσαλήμ

Επιστρέφουμε στην χειροτονία και ενθρόνιση του αγίου Σωφρονίου στον Πατριαρχικό θρόνο της Αγίας Πόλης.

Ποιο είναι το έργο του Πατριάρχη Σωφρονίου: α) Κηρύττει μετάνοια στον λαό και β) προσπαθεί μέσα από την κινδυνεύουσα Αγία Πόλη να επαναφέρει τον Πάπα

Ονώριο και τους Ανατολικούς Πατριάρχες πίσω στην ορθόδοξη πίστη της Δ΄ Οικουμενικής Συνόδου της Χαλκηδόνας. Εκτεταμένα γραπτά του Σωφρονίου για την Ορθοδοξία και τον Μονοθελητισμό αυτή την στιγμή περιλαμβάνουν μια ανθολογία από περίπου 600 κείμενα από τους Πατέρες της Εκκλησίας υπέρ της θέσης της Ορθοδοξίας. Δυστυχώς, τόσο η ανθολογία όσο και η συνοδική επιστολή έχουν χαθεί, όπως και τυχόν απαντήσεις.

Ήδη από το πρώτο έτος της ενθρονίσεώς του (634) εμποδίζεται να λειτουργήσει τα Χριστούγεννα στον Ναό της Γεννήσεως, γιατί η Βηθλεέμ καταλαμβάνεται από τους Άραβες.

Τρία χρόνια αργότερα, το 637, ο Πατριάρχης Σωφρόνιος ομιλεί την ημέρα των Φώτων, έχοντας επίγνωση ότι οι ημέρες της Ιερουσαλήμ ως μιάς χριστιανικής ρωμαϊκής πόλης είναι μετρημένες. Οι προωθούμενοι Σαρακηνοί, λέει, αφήνουν πίσω τους λουτρό αιματοχυσίας, την καταστροφή, τον όλεθρο και, ένα μονοπάτι από πτώματα βορά στα άγρια πτηνά. Οι “άθλιοι και μισούντες τον Θεό Σαρακηνοί” καταλαμβάνουν πόλεις, καταστρέφουν τις καλλιέργειες, καίνε τις πόλεις, καίνε εκκλησίες, επιτίθενται σε μοναστήρια και νικούν τον Ρωμαϊκό στρατό. Όλα αυτά τα θεωρεί ως το φυσικό αποτέλεσμα της αμαρτίας εκ μέρους των Χριστιανών, και ο ίδιος καλεί το ποίμνιό του σε μετάνοια. Με την ήττα των Ρωμαίων (Βυζαντινών) στην μάχη της Yarmuk, η Δαμασκός έχει επίσης κατακτηθεί, και μικρή είναι η ελπίδα για στρατιωτικές ενισχύσεις από την Κωνσταντινούπολη για να επανδρώσουν την Αγία Πόλη.

Στά τέλη τῆς ἄνοιξης τοῦ 637, οἱ Μουσουλμάνοι ξεκινήσαν ἐξάμηνη πολιορκία τῆς Ἱερουσαλήμ. Τόν Νοέμβριο τοῦ 637 ὁ ἄραβας στρατηγός Ἀμπού Οὐμπάϊντα Ἴμπν ἄλ Γιαράχ (Abu Ubayda Ibn al - Jarrah), πού διεξάγει τήν πολιορκία, θέτει τό τελεσίγραφο: οἱ Ρωμηοί πρέπει νά ἐπιλέξουν ἢ τόν ἐξισλαμισμό καί τήν ἄμεση συνθηκολόγηση, συμπεριλαμβανομένης τῆς καταβολῆς τῶν ἀποζημιώσεων καί τῶν φόρων ἢ τήν λεηλασία καί τήν καταστροφή τῆς πόλης καί τῶν κατοίκων της, ἐάν ἀντισταθοῦν.

Ἡ Ἱερουσαλήμ εἶχε ἤδη καταστραφῇ κατά τήν περσική ἐπίθεση τό 614, καί μόλις ἀνακτήθηκε ἀπό τοὺς Ρωμαίους τό 629. Μιά ἄλλη πλήρης καταστροφή ἦταν ἀδιανόητη. Ἐξίσου ἀδιανόητο ἦταν ἡ δυνατότητα τοῦ ἐξισλαμισμοῦ. Ἀκόμη καί ὡς μιά χριστιανική αἵρεση (ὅπως ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός χαρακτηρίζει ἀργότερα τό Ἰσλάμ), ὁ προσηλυτισμός στό Ἰσλάμ εἶναι ἀδιανόητος. Ἡ Δαμασκός ἔχει ἤδη παραδοθῇ ἀπό τόν ἐπίσκοπό της τό 634. Ἀργότερα καί ἡ Ἀλεξάνδρεια ἀπό τόν Πατριάρχη Ἀλεξανδρείας Κύρο τό 641.

Κατά τήν διαπραγμάτευση τῆς συνθηκολόγησης, ὁ Πατριάρχης Σωφρόνιος δέν εἶχε

πολλά περιθώρια. Ἐλειπαν οἱ αἰώνιες διπλωματικές ἐμπειρίες τῶν Ρωμαίων-Ἑλλήνων πού εἶχαν κάνει τούς Πέρσες ἕναν οἰκεῖο ἐχθρό καί ὁ Πατριάρχης θά μπορούσε νά ἔχη τήν δυνατότητα νά χρησιμοποιοῦ τά χαρίσματά του. Οἱ πεποιθήσεις τοῦ Ἰσλάμ ἦταν ἀκόμα σέ μεγάλο βαθμό ἀδιαφανεῖς σέ τρίτους, ἀκόμα καί ἂν ὁ Πατριάρχης σαφῶς κατανοοῦσε ποιές εἶναι οἱ διαθέσεις τῶν εἰσβολέων φανερά, ἡ κλασική του ρητορική θά εἶχε μικρή ἐπίδραση στήν ἀντιμετώπιση τῆς σχεδόν ἀναλφάβητης φυλετικῆς ἡγεσίας.

Γιά τόν Πατριάρχη Σωφρόνιο, ἡ αἵρεση τοῦ μονοθελητισμοῦ φαινόταν μᾶλλον ὡς ἕνας πολύ μεγαλύτερος πνευματικός κίνδυνος ἀπό τό πρωτόγονο καί ἄγνωστο Ἰσλάμ. Ἀλλωστε, ἡ συνεχῆς ἐλπίδα ὅτι θεϊκή ἢ ἀνθρώπινη βοήθεια θά γυρίζε πίσω τούς Ἀραβες διατηρήθηκε μέχρι τήν τελευταία στιγμή, ἕως ὅτου τελικά ὁ ἐχθρός ἦταν πρό τῶν θυρῶν καί ἡ πείνα ἐπικείμενη.

Ὁ Σωφρόνιος ἦταν μόνος. Οἱ δύο μεγάλοι φίλοι τῆς ζωῆς του (ὁ Ἰωάννης Μόσχος καί ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Ἰωάννης) εἶχαν κοιμηθῇ, ὁ ἐπιφανῆς πνευματικός υἱός του (Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής) ἦταν μακριά, καί δέν ὑπῆρχε ἀποτελεσματική στρατιωτική ἢ πολιτική παρουσία στήν πόλη γιά νά βοηθήσουν γιά νά ἐπωμιστοῦν τήν ἀπόφαση πού ἦταν πλέον ὅλη δική του. Ἄν καί διατήρησε τήν ἰσχυρή πίστη του στήν πρόνοια τοῦ Θεοῦ, ἀλλά ὡς ποιμένας καί ὡς ἄνθρωπος, θά πρέπει νά εἶχε μιᾶ ζοφερή μοναξιά. Σέ κάθε περίπτωση καλεῖτο νά σηκώση μόνος του μιᾶ ἀπόφαση μέ τεράστιο ἱστορικό βάρος.

Ποιός ἄραγε ἄνθρωπος δέχθηκε ποτέ τόση μεγάλη εὐθύνη καί τόσο μεγάλος βάρος; Εὐθύνη γιά τήν ζωή τοῦ Ποιμνίου του· εὐθύνη γιά τήν πίστη τοῦ Ποιμνίου του καί τήν αἰώνια σωτηρία του· εὐθύνη γιά τήν αὐτοκρατορία· εὐθύνη γιά τήν Ἁγία Πόλη· εὐθύνη γιά τά Πανάγια προσκυνήματα· εὐθύνη ἔναντι στήν ἱστορία· εὐθύνη γιά τήν Ἐκκλησία.

Ὅμως, ἡ σοφία καί ἡ ἀπλότητα τοῦ Πατριάρχου Σωφρόνιου καί ἡ πίστη του στό ὀρθόδοξο δόγμα τοῦ χάρισαν καί μιᾶ σταθερότητα καί πιστότητα στόν χειρισμό τοῦ ἀπίστευτου διλήμματος· ἡ ἀπάντησή του στό τελεσίγραφο τοῦ Σαρακηνοῦ στρατηγοῦ ἦταν σαφής, χωρίς νά γνωρίζουμε πῶς κατέληξε σέ αὐτήν. Ἡ πόλη θά συνθηκολογήσῃ, ἀλλά μόνο σέ συνεννόηση μέ τόν δεύτερο χαλίφη τοῦ Ἰσλάμ, Ὁμάρ Ἰμπν ἂλ – Khattab (634-44), προσωπικό φίλο τοῦ Μωάμεθ πού εἶχε νικήσει τήν Περσική αὐτοκρατορία τῶν Σασσανιδῶν σέ λιγότερο ἀπό δύο χρόνια.

Ιστορικοί διερωτώνται για τούς λόγους πού όδήγησαν τόν Πατριάρχη Σωφρόνιο νά λάβη αύτήν τήν άπόφαση. Πάντως, τό άποτέλεσμα ήταν ότι ό Χαλίφης, μετά τήν παραλαβή τοϋ αίτήματος τοϋ Σωφρονίου, ταξίδευσε άμέσως άπό τήν Συρία, φθάνοντας στην Ίερουσαλήμ μέ μία καμήλα τόν Φεβρουάριο τοϋ 638.

Ό Όμάρ στρατοπέδευσε στό Όρος τών Έλαιών, όπου συναντήθηκε μέ τόν Πατριάρχη Σωφρόνιο. Σέ μία καταγραφή τής συνάντησης, ό Σωφρόνιος τοϋ πρόσφερε ένα καθαρό χιτώνα, ένώ ό μανδύας πού ταξίδευσε καθαριζόταν, ένα έθιμο πού συνεχίζεται μέχρι σήμερα ως ένα σημάδι φιλοξενίας τής Μέσης Ανατολής.

Άμέσως μετά τήν ύπογραφή τής συνθηκολόγησης, οί δυό κατεβαίνουν τό Όρος τών Έλαιών καί μπαίνουν στην Ίερουσαλήμ, όπου ό Χαλίφης Όμάρ τελετουργικά έμφανίζεται στους χριστιανικούς ιερούς τόπους άπό τόν Πατριάρχη Σωφρόνιο.

Σέ μία άλλη καταγραφή τής ιστορίας, τρείς αιώνες άργότερα άπό τόν μορφωμένο Μελχίτη Πατριάρχη τής Άλεξάνδρειας, τόν Εύτυχή Σαϊντ Ίμπν Βατριq (935-40), όταν ή πύλη τής πόλης άνοιξε, ό χαλίφης μπήκε μέ τό περιβάλλον του, καί πήγε πρώτα στην Έκκλησία τής Αναστάσεως. Καθώς ό χρόνος τών μουσουλμάνων για προσευχή πλησίασε, ό Χαλίφης έξέφρασε τήν έπιθυμία νά προσευχηθῇ, καί ό Πατριάρχης, στόν όποιο τό αίτημα δέν ήταν ούτε παράξενο ούτε προβληματικό, άπάντησε, "... προσευχηθεῖτε στό χῶρο πού στέκεστε τώρα." Ό Χαλίφης άπάντησε ότι δέν ήθελε, ούτε καί θά προσευχηθῇ στόν έπόμενο χῶρο, τήν έκκλησία τοϋ Άγίου Κωνσταντίνου. Άντ' αύτοϋ βγήκε στην ανατολική πύλη καί προσευχήθηκε μόνος στά σκαλιά, λέγοντας στόν Πατριάρχη ότι αν είχε προσευχηθῇ στό έσωτερικό, οί Χριστιανοί θά είχαν χάσει τήν Έκκλησία μετά τόν θάνατό του," γιατί οί μουσουλμάνοι θά έλεγαν, "ό Όμάρ προσευχήθηκε έδῶ."

Ό Χαλίφης τότε συνέθεσε ένα διάταγμα, τόν περίφημο **Αχτιναμέ τοϋ Όμάρ Χατάμπ**, πού άπαγόρευε στους μουσουλμάνους νά συγκεντρώνωνται στίς έκκλησίες τής Ίερουσαλήμ ή τής Βηθλεέμ για τίς κοινές προσευχές, ούτε θά μπορούσαν νά κληθοϋν νά προσευχηθοϋν εκεί άπό έναν μουεζίνη. Θά μπορούσαν νά προσευχηθοϋν σέ μία έκκλησία μόνο ως άτομα. Ένα διάταγμα πού διέσωσε ανά τούς αιώνες τά ιερά προσκυνήματα καί τά διατήρησε κάτω άπό τήν κυριαρχία τών πνευματικών άπογόνων τοϋ Πατριάρχη Σωφρονίου, δηλαδή τών Όρθοδόξων.

Παρά τό γεγονός ότι δέν διασώζεται καμμιά καταγραφή τής συνθηκολόγησης ή τά συναισθήματα τοϋ Πατριάρχη γι' αύτήν, οί έλληνικές πηγές για τήν κατάκτηση τής Ίερουσαλήμ τονίζουν τά πλεονεκτήματα τών διαπραγματεύσεων πού έκανε για τήν πόλη. Η έπιμονή του για τήν συνάντηση μέ τόν Χαλίφη πρόσωπο μέ πρόσωπο

πέτυχε τήν προστασία γιά τήν χριστιανική Ἱερουσαλήμ.

«Τετέλεσται»

Μέσα σέ λίγες ἐβδομάδες, οἱ σχέσεις μέ τούς Ἀραβες πῆραν μιά δύσκολη στροφή. Ἐξήντα Χριστιανοί στρατιῶτες συνελήφθησαν μετά τήν παράδοση τῆς Γάζας κατόπιν πολιορκίας, φυλακίστηκαν στήν Ἱερουσαλήμ, ὅπου τούς δόθηκε ἡ ἐπιλογή τοῦ ἐξισλαμισμοῦ ἢ τοῦ μαρτυρίου. Ἀκούγοντας γιά τά δεινά τους, ὁ Πατριάρχης Σωφρόνιος τούς περιποιήθηκε, τούς κοινώνησε μέ τά ἅγια Μυστήρια καί τούς ἐνεθάρρυνε πνευματικά καί μετά τήν ἐκτέλεση τῶν πρώτων ἐννέα (οἱ ἄλλοι μαρτύρησαν ἕνα μήνα ἀργότερα), ἔθαψε τά σώματά τους κάτω ἀπό ἕναν νέο Ναό πού ἔχτισε στήν μνήμη τοῦ Ἀγίου Στεφάνου τοῦ πρωτομάρτυρος. Ἔτσι, λίγο πρίν κοιμηθῇ ὁ ἅγιος Σωφρόνιος, ἀξιώθηκε καί νά περιποιηθῇ καί νά ἀσπασθῇ σώματα Μαρτύρων.

Ἐνα μήνα ἀργότερα, τό Μάρτιο τοῦ 638, ὁ Πατριάρχης Σωφρόνιος κοιμήθηκε στήν Ἁγία Πόλη Ἱερουσαλήμ. Ὅρισμένες ἀναφορές θεωροῦν, ὅχι ἀδικαιολόγητα, ὅτι ὁ θάνατός του ἐπισπεύσθηκε ἀπό τήν θλίψη του γιά τήν παράδοση τῆς Ἱερῆς Πόλης.

Τό τέλος μιᾶς μεγάλης πορείας μέ ποικίλες ἐναλλαγές καί βιώματα: ἀπό τίς αἵθουσες τῶν Ἀκαδημιῶν τῆς ἐποχῆς στήν ἔρημο, ἀπό τόν ψαλτήρα στά ἀντιρρητικά καί δογματικά ἔργα, ἀπό τήν νοερά προσευχή στήν ὑμνολογία, ἀπό τά ἀσκητικά σπήλαια στόν Πατριαρχικό θρόνο, ἀπό τήν ζωή τοῦ μοναχοῦ στίς εὐθύνες τοῦ Πατριάρχου· μιᾶς πορείας μέ ἅγιες φιλίες καί ἕναν ἀδιάκοπο ἀγώνα γιά τήν ἀγιότητα, γιά τήν ἀκεραιότητα τοῦ ὀρθοδόξου δόγματος, καί γιά τήν ὑπεράσπιση τῆς χριστιανικῆς Αὐτοκρατορίας βρῆκε τόν Πατριάρχη Σωφρόνιο πλήρη πίστεως καί ἀγάπης καί τῆς εὐλογίας τοῦ Χριστοῦ.

Συνελόντι εἶπεῖν

Ἀπό τήν σύντομη παρουσίαση τοῦ βίου τοῦ ἁγίου Σωφρονίου, καί κυρίως ἀπό τά τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του, θά ὑπογραμμισθοῦν τά ἐξῆς σημεῖα:

Ὁ Χριστός προσέβλεψε ἐπὶ τόν δοῦλόν του μοναχό Σωφρόνιο καί τόν ἐκάλεσε διά τῆς Ἐκκλησίας Του γιά νά τοῦ ἀναθέσῃ τήν πιό δύσκολη ἀποστολή, σέ μιά ἡλικία πού ἄλλοι ἄνθρωποι θεωροῦνται «ξεγραμμένοι» καί περιμένουν τόν θάνατο. Ἦταν πάνω ἀπό ὀγδόντα ἔτων, ὅταν κλήθηκε στήν Ἱερωσύνη, Ἀρχιερωσύνη καί Πατριαρχία ἀθρόον. Κλήθηκε ἀπό τόν Χριστό, τόν Μεγάλο Ἀρχιερέα, νά γίνῃ Ἀρχιερέας στήν Ἁγία Πόλη τήν Ἱερουσαλήμ, λίγο πρίν χαθῇ αὐτή ἀνεπιστρεπτί ἀπό τά χέρια τοῦ Χριστιανοῦ Ρωμαίου Αὐτοκράτορος. Κλήθηκε ἀπό τόν Χριστό διά τῆς Ἐκκλησίας Του γιά νά φορτωθῇ ἕνα ἀπίστευτο ἱστορικό βάρος. Κλήθηκε ἀπό τόν

Χριστό νά γίνη ὁ τελευταῖος ἀλλά συνάμα καί αἰώνιος φύλακας τοῦ Παναγίου Τάφου Του.

Ὁ Χριστός ἐξέλεξε τόν Σωφρόνιο γιά τήν ὀρθοδοξία του, τήν πιστότητά του στά δόγματα τῶν Συνόδων, τήν ἀγάπη του στήν Ἐκκλησία, στούς Πατέρες καί τούς ἁγίους ἐρημίτες, τήν ἀγάπη του στόν μοναχισμό, τήν ἀγάπη του στήν ἡσυχαστική ζωή, τήν ταπείνωσή του.

Καί ὁ Σωφρόνιος ἐξεπλήρωσε τήν ἀποστολή του, γιά τήν ὁποία τόν ἐξέλεξε ὁ Χριστός, ἀναδείχθηκε Μεγάλος Πατριάρχης τῆς Ἁγίας Πόλεως καί ἀποδείχθηκε ἀντάξιος τῆς εὐνοιάς Του. Γι' αὐτό καί ὁ Χριστός τόν εὐλόγησε νά εἶναι αἰωνίως ὁ Φύλακας τοῦ Παναγίου Τάφου Του.

Ὁ ἅγιος Σωφρόνιος δέν εἶχε βέβαια τότε τήν εἰκόνα πού ἔχουμε ἐμεῖς σήμερα, πού βλέπουμε τήν ἱστορία ἀπό μακριά καί μετά τήν παρέλευσή της, οὔτε αἰσθανόταν προφανῶς ὅτι ἐκτελοῦσε τήν συγκεκριμένη ἀποστολή. Ἀντιθέτως, τότε βρισκόταν σέ ἕναν πραγματικό κυκεώνα, ὅπου ὅλα γύρω του ἔδειχναν ὅτι ἔφθανε τό τέλος τοῦ κόσμου.

Μέσα σέ ἐκεῖνες τίς ἄρμαγεδονικές συνθῆκες ὁ ἅγιος Σωφρόνιος ἔμεινε ἀσάλευτος στήν ὀρθόδοξη πίστη του, ἔμεινε πιστός στήν Πρόνοια τοῦ Θεοῦ, ἔμεινε πιστός στά ἴχνη τῶν φίλων του τῶν ἁγίων πού τόσο ἀγάπησε στήν ζωή του. Ζήτησε καί τοῦ δόθηκε ἡ ἄνωθεν σοφία, γι' αὐτό καί οἱ ἀποφάσεις του ἦταν σταθερές, συνετές καί σοφές, ὄχι λόγῳ τῆς λογικῆς του, ἀλλά λόγῳ τοῦ ἐνοικοῦντος Πνεύματος, τό ὁποῖο εἶναι ὁ αἷτιος καί ὁ δωρητής καί ὁ συντηρητής τῆς ἁρμονίας.

Ὁ Χριστός μετέτρεψε ἀκόμη καί αὐτήν τήν καρδιά τῶν βαρβάρων Σαρακηνῶν, πού σεβάστηκαν τόν ἁγιασμένο πολιοῦ ἱεράρχη καί τελικά οἱ ἴδιοι τους δημιούργησαν τίς προϋποθέσεις γιά νά προστατέψουν τά ἱερά Προσκυνήματα ἀπό τήν δική τους βαρβαρότητα, καταρτίζοντας τόν περίφημο Ἀχτιναμέ τοῦ Ὁμάρ Χατάμπ, ὁ ὁποῖος διαφύλαξε τόν Πανάγιο Τάφο ὄχι μόνον ἀπό τούς Ἀραβες καί τούς Ὀθωμανούς, ἀλλά καί ἀπό τούς κακοδόξους καί ἑτεροδόξους «Χριστιανούς».

Φαίνεται ὡς θεϊκό σημάδι τό ὅτι παραμένουν τά Ἅγια Προσκυνήματα σέ ὀρθόδοξα χέρια, ἂν καί ἡ ὀρθόδοξη Χριστιανική Αὐτοκρατορία τά εἶχε στήν κατοχή της μόλις τρεῖς αἰῶνες, ἐνῶ δεκατέσσερες αἰῶνες τώρα ἔχουν περάσει ἀπό τήν κατοχή δεκάδων κατακτητῶν, πού ἔτρεφαν ὄχι ἀπλῶς ἐθνικό μίσος ἐναντίον τῶν Ρωμηῶν, ἀλλά καί θρησκευτικό μίσος ἐναντίον τῶν Ὀρθοδόξων, μέ πιά ἐπικίνδυνους τούς αἰρετικούς, μονοφυσίτες, νεστοριανούς, λατίνους, κλπ., πού μέχρι σήμερα σάν θηρία προσπαθοῦν νά ἀρπάξουν τά ἅγια προσκυνήματα καί κυρίως τόν Πανάγιο Τάφο ἀπό τούς Ὀρθοδόξους. Ἀλλά ὁ Χριστός τόν ἐνεπιστεύθη

στόν δοῦλο Του Σωφρόνιο καί στούς κατά τήν πίστη ἀπογόνους του.

Κατ' ἄνθρωπον, στόν Σωφρόνιο ὀφείλεται ἡ ὀρθόδοξη παρουσία καί λειτουργία τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως καί τοῦ Παναγίου Τάφου μέχρι τίς ἡμέρες μας. Ὁ Σωφρόνιος φύλαξε τόν Πανάγιο Τάφο ἀπό τήν βεβήλωση καί ὁ Χριστός χάρισε τόν Πανάγιο Τάφο στήν δική Του Ἐκκλησία, στούς Ρωμηούς Ὁρθοδόξους, πνευματικούς ἀπογόνους τοῦ Πατριάρχῃ Σωφρονίου.

Αὐτό θά μπορούσε νά εἶναι ἓνα μήνυμα καί γιά μᾶς:

Κανείς μας δέν ἔχει τίς δυσκολίες τοῦ ἁγίου Σωφρονίου. Ὁ ἅγιος Σωφρόνιος μᾶς δίνει τό παράδειγμά του: Ἡ πιστότητα στό ὀρθόδοξο δόγμα καί τήν Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ἀγιοφιλία καί ἡ φιλοπατερικότητα, μᾶς διατηρεῖ ἀτρώτους καί εἰρηνικούς μέσα στίς διάφορες τρικυμίες καί ἱκανούς νά διακρίνουμε καί νά τηροῦμε τό θέλημα τοῦ Θεοῦ στήν ζωή μας.

Καί κάτι τελευταῖο γιά τόν Μεγάλο αὐτόν Πατριάρχη:

Ἄν καί Μεγάλος, ἀκόμη καί σήμερα καί δοξασμένος στούς οὐρανούς **κρύβεται**:

Στήν μοναχική του ζωή, κρύβεται πίσω ἀπό τούς ἐρημίτες τῶν ἐρήμων τῆς Ἰουδαίας, τῆς Αἰγύπτου, τοῦ Σινᾶ, πίσω ἀπό τούς ἥρωες τοῦ Λειμωναρίου, πίσω ἀπό τόν Γέροντά του Ἰωάννη Μόσχο καί τήν ἁγία Μαρία τήν Αἰγυπτία.

Στό συγγραφικό του ἔργο κρύβεται ἐπίσης πίσω ἀπό τό Λειμωνάριο τοῦ Ἰωάννη Μόσχου καί ἀπό τόν βίο τῆς ἁγίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας.

Στήν φιλανθρωπία του, κρύβεται πίσω ἀπό τόν ἐπίσης μεγάλο Πατριάρχη Ἀλεξανδρείας Ἰωάννη τόν Ἐλεήμονα.

Στόν ἀγώνα ὑπέρ τῆς Ὁρθοδοξίας, κρύβεται πίσω ἀπό τόν μέγιστο θεολόγο καί μαθητή του ἅγιο Μάξιμο τόν Ὁμολογητή.

Στά Ἱεροσόλυμα, τήν δική Του Ἀρχιεπισκοπή καί ἔδρα τοῦ Πατριαρχείου, κρύβεται πίσω ἀπό τήν ἁγία Μεγάλη Ἑλένη.

Καί στόν Πανάγιο Τάφο κρύβεται πίσω ἀπό αὐτόν τόν ἴδιο τόν Παθόντα καί Ταφέντα καί Ἀναστάντα Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό.

Νά ἔχουμε τήν εὐλογία τοῦ ἁγίου Σωφρονίου καί τήν εὐχή του, γιά νά ἀνήκουμε στήν παράταξή του, τήν ἡμέρα πού θά φανερωθῇ ἐν δόξῃ, ὅταν καί «ὁ Χριστός φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ἡμῶν» (Κολ. γ', 4).

(βιβλιογραφία: Migne Ἑλληνικὴ Πατρολογία, τόμ. 87, καί Mother Nectaria McLees: *The Marvelous Life of Patriarch Sophronius I*).